

NOVO má hava nýggj b

Handfaringin av tilboðnum frá Novo-grunninum er merkt av ósannindum, illgitingum og atgerðarloysi. Tað kann bæði kosta okkum ein viðgerðardepil fyri fólk við sukursjúku og tíggjutals milliónir til heilsugransking. Nú má landsstýriskvinnan broyta kós – ella takast av ræði

Sjúrður Skaale

Nógv mundu stúrsa við, tá tað ið farnu viku gjørdist alment, at eitt einastandandi tilboð frá Novo Nordisk-grunninum, sett fram á stórum fundi í Havn 14. juni, var vrakað av Heilsumálaráðnum.

Eg havi gjøgnum mitt arbeiði kent til tilboðið frá Novo í eina tíð, men tilvitað ikki sagt eitt orð um tað. Eg veit nevnliga av ringum royndum, at eitt tað ringasta, sum kann henda fyri eitt mál, er at "politikkur kemur í", sum vit siga. Tá flytir fokus frá málinum til tann politiska boksikampin – og so kann alt enda í ongum.

Men nú gevur tað onga meining longur at tiga fyri ikki at órógva. Tí nú er politikkur komin í málið. Politikkur, har skeivar fortreytir verða settar upp, og fólk verða villeidd. Politikkur, sum er um at forkoma einum einastandandi møguleika fyri at bota um støðu-

na hjá fleiri túsund diabetesjúklingum og skapa nýggj stórv innan gransking í Føroyum. Forkoma møguleikanum fyri at lyfta føroyska heilsugransking upp í nýggjar hæddir. Fyri at styrkja føroyska heilsurøkt. Og, ikki minst, fyri at styrkja føroyskan búskap.

Eg giti, at tað kann bjargast enn. Men so má politikkurin broytast sum skjótast. Tí henda grein.

Eg taki við hesum av innbjóðingini um at luttaka í tí kjaki, sum landsstýriskvinnan hevur sagt nú skal vera um málið – og eisini sjálv hevur sett í gongd.

Frá nei til kanska

Tíðarlinjan í hesum málinum talar væl fyri seg.

14. juni hevur Novo Grunnurin fund við Heilsumálaráðið, har ambitióin um m.a. eitt diabetes-sentur í Føroyum – figgjað av grunninum – verður lögð fram. Við er landsstýriskvinnan, leiðslan fyri sjúkrahúsverkið og leiðslan fyri diabetes-viðgerð í Føroyum.

Heilt fram til 22. november – í meira enn fimm mánaðir – fær Grunnurin einki svar.

23. november kemur so eitt ógvuliga stutt og kubb-ut svar, har tað stendur, at "Heilsu- og innlendismál-

aráðið ikke på nuværende tidspunkt vil arbejde videre med forslaget om at indgå i et samarbejde med Novo Nordisk Fonden indenfor diabetesbehandling."

Eingin faklig, figgjarlig ella politiskt orsök verður lögð við svarinum. Eingin er hoyrdur, áðrenn svarið verður sent. Svarið er einki uttan eitt turt "nei takk".

Tá hugsað verður um, at fundurin 14. juni var stórrur, drúgvur og fjølmentur, má hetta svarið næstan kallast ófólkaligt. Men tað er ið hvussu er greitt: Nei takk!

Men 7. desember – also tvær vikur seinni – er málið komið fram í miðlunum. Fólk eru á gosi – og nú sigur landsstýriskvinnan bráðliga, at hon als ikki hevur sagt nei takk við Novo-grunnin. Hon hevur bara svarað, sum hon gjørdi, tí málið ikki er búgvið at viðgera. Men tað verður tað eftir nýggjár – tí tá skal tað kortini viðgerast.

Eitt er heilt greitt: Landsstýriskvinnan hevði ikki svarað, sum hon gjørdi 23. november, um hon tá ætlaði sær at viðgera málið í januar – also fimm vikur seinni.

Hon er altso bakkað. Alment trýst hevur fingið hana at draga í land. Og tað er gott.

Men tað er als ikki nóg gott!

Tí framvegis er einki nýtt

Á fundi við grunnin 28. september upplýsti Jannik Hilsted, leiðari, at grunnurin hevði sett fram tilboð um at byggja eitt diabetes-sentur í Føroyum, men ótolnaðist eftir svari. Honum bleiv so lovað, at Landsstýrið skuldi fáa boðini

skrív farið til Novo-grunnin, sum sigur, at vit faktiskt alíkvæl fara at viðgera teirra tilboð – í januar. Almennu boðini um, at føroyingar ikki eru áhugaðir, standa framvegis við.

Og tað, Sirið Stenberg sigur, nú hon eftir alment trýst leggur upp til eina almenna viðgerð av málinum, bendir ikki á, at hon ætlar at broyta sína avgerð.

Falskar treytir

Í samrøðu við útvarpið 7. desember hevur hon ikki eitt einasta positivt orð at siga um tilboðið frá Novo, men

rør hinvegin greitt framundir, at siga vit ja, kann hetta vera fyrsta stig til at lata medisinalfyritøkur taka ræði á okkara heilsuverki.

Millum nógv annað orðar hon seg soleiðis: "mann skal vita tað, at vissi hetta er tann leiðin mann ætlar at fara, so kann tað vera, at sami leistur verða brúktur innan fleiri onnur øki í heilsuverkinum. Og tað er ein spurningur, um vit sum samfelag halda, at tær stóru medisinalfyritøkurar skulu vera heilt inni í okkara heilsuverki, ella vit sjálv skulu vera tey, sum taka avgerðir og seta treytir".

Um hetta er spurningurin, er svarið sjálvandi einfalt: Vit skulu siga nei við Novo og ráða sjálvi!

Problemið er, at hetta ikki er spurningurin. Sirið setur falskar treytir upp.

Fáar dagar seinni sigur partakvinnan hjá Sirið, Annita á Friðriksmørk í lesara-brævi, at treytin hjá Novo Grunninum fyri at gera sína stóru íløgu í Føroyum, er, "at føroyska heilsuverkið brúkar fyrítøkuna."

Tað er eisini ósatt. Annita sigur eisini, at hetta snýr seg um, hvørt mann "skal lata privatar fyrítøkur koma inn í leiðsluna í

føroyska heilsuverkinum."

Tjóðveldiskvinnurnar siga sostatt, at hetta snýr seg um at verja føroyska fólkaraððið móti eini altjóða fyrítøku, sum vil taka okkum av ræði. Og kemur ein fyrítøka inn, standa aðrar klárar.

Fleiri onnur tjóðveldisfólk fara eisini á netið og mála ta mynd, at tilboðið frá Novo er ein hóttan.

Skeiv svar

Tríggir løgtingslimir seta síðani Sirið Stenberg eina røð av spurningum um málið, og svarini koma hósdagin 13. desember.

Men í staðin fyri at nýta hetta høvi til at greiða frá ætlanunum, tekur Sirið Stenberg upp í saman, at "Fyrispurningurin frá Novo Nordisk Fonden snúði seg um, hvørt tað var áhugi fyri einum møguligum komandi samstarvi millum føroyskar heilsumyndugleikar og Novo Nordisk Fonden."

Sirið sigur í svarunum einki um, hvat hetta "møguliga samstarv" skuldi snúgva seg um. Sambært svarunum er alt so luftigt, at eingin kann taka støðu til tað. Men kortini endurtekur landsstýriskvinnan eisini í somu svarum, at eitt møguligt

Snýr seg ikki um byggja diabetes miðstøð í Føroyum

Í sínum svarum til Løgtingið ger Sirið Stenberg púra greitt, at "fundurin okkara millum snúði seg ikki um at byggja eina miðstøð fyri diabetes í Føroyum."

Tað hóskar ikki bara illa saman við tí, onnur hava sagt. Tað hóskar faktiskt eisini illa saman við tí, sum Sirið sjálf hevur sagt. Tí í drúgvari samrøðu við útvarpið 12. desember tosaði sama Sirið fleiri ferðir um eitt tilboð. Hon segði m.a. hesi orð: "Á tí kunnandi fundinum, sum var her, tá varð tað bara snakka um eitt tilboð, sum var ein diabetesmiðstøð inni á sjúkrahúsverkinum."

